

SPIIS TREŚCI

WSTĘP	9
1. Aspekt normatywny: alienacja jako ocena	11
2. Aspekt psychologiczny: alienacja jako stan subiektywny.....	13
3. Alienacja: pojęcie otwarte i zużyte	18
4. Socjoekonomia – przyczynek do zintegrowanego paradygmatu nauk społecznych	24

Rozdział I

RACJONALNY I IRRACJONALNY TYP MYŚLENIA. METODOLOGICZNE DYLEMATY NAUK SPOŁECZNYCH.....

1. Alienacja wobec prerefleksyjnej jedności świata społecznego	42
1.1. Od „naiwnego monizmu” do „krytycznego dualizmu”	45
1.2. Mentalność prerefleksyjna w świetle wybranych przykładów badań antropologicznych.....	47
1.3. Tożsamość jednostki i jej wspólnoty – G. Hegel i O. Spengler	68
1.4. Synkretyzm kultury pierwotnej.....	72
1.5. „Odkrywanie” kultury	82
2. Kulturowa destrukcja natury – J.J. Rousseau	95
2.1. „Człowiek natury” a „człowiek człowieka” (człowiek kultury)	97
2.2. Rzutowanie współczesnych kategorii na „stan natury”	110
2.3. Naturalność denaturalizacji.....	111

Rozdział II

EKONOMIA POLITYCZNA JAKO KRYTYKA SPOŁECZNA. ALIENACJA W MYŚLI MARKSOWSKIEJ

1. Nieuchronność i nieodzowność uprzedmiotowienia (<i>Vergegenständlichung</i>) a partykularyzm i historyczność alienacji (<i>Entfremdung</i>).....	114
2. Przyroda – stan natury	119
3. Alienacja pracy	127
4. Fetyszyzm towarowy i reifikacja	130
5. Fałszywa świadomość	134
6. Alienacja? Problem racjonalności decyzji.....	145

Rozdział III

KULTURA W WARUNKACH NIEKONTROLOWANEGO ROZROSTU JEJ ZASOBÓW – G. SIMMEL

1. Kultura i natura.....	186
2. Koło ontologiczne.....	188

3. „Tragedia kultury”, czyli nieuchronność uprzedmiotowienia życia.....	189
3.1. Alienacja kultury obiektywnej a podział pracy.....	194
3.2. Rynek kultury obiektywnej i jej rozszczenia wobec odbiorców-konsumentów	197
3.3. Antynomie życia i formy – dialektyka kultury.....	207
3.4. Problem konceptualizacji kultury subiektywnej.....	214
4. Instrumentalizacja i komercjalizacja przyrody	221
5. Pieniądz jako uniwersalne narzędzie racjonalizacji i ekonomizacji społeczeństwa	225
6. Od protoform kulturowych do autotelizacji obiektów i czynności pierwotnie instrumentalnych	235

Rozdział IV

KLASYCZNE TEORIE ALIENACJI A IDEE POKREWNE. SOCJOEKONOMIA

JAKO ZŁOŻONA PROCEDURA BADAWCZA	241
1. Katolicka nauka społeczna wobec problemu alienacji.....	241
2. Alienacja jako wielowymiarowa racjonalizacja – M. Weber	250
3. Twórcza praca i zdehumanizowana konsumpcja – S. Brzozowski.....	255
4. Rozum jako technokratyczny instrument – M. Horkheimer	257
5. Kryzys społeczeństwa i jednostki w uprzedmiotowionej rzeczywistości – M. Bierdajew	259
6. Od <i>animal laborans</i> do <i>homo faber</i> (dwie ekonomie) – H. Arendt.....	265
7. Ekonomiczno-administracyjny dyskurs systemu społecznego – J. Habermas	270
7.1. Wtórna naturalizacja.....	279
7.2. Uprzedmiotowienie refleksyjne II stopnia.....	283

Rozdział V

ALIENACJA KULTURY JAKO ALIENACJA ZNACZEŃ.....	289
1. Kulturalizm – teoria wielu wariantów	289
1.1. Obiektywizacje jako źródło ładu wspólnotowego – W. Dilthey.....	289
1.2. Alienacja faktów społecznych – E. Durkheim	292
1.3. Kolektywna nieświadomość – K. Mannheim	298
1.4. Klasyka kulturalizmu – F. Znaniecki.....	301
1.5. Emergencja kultury – A. Kroeber i K. Popper.....	313
1.6. Kultura jako ekstensje – E. Hall	317
1.7. Naturalny świat znaczeń – fenomenologia	319
1.8. Od koniecznej obiektywizacji do zapomnianej reifikacji – P. Berger i T. Luckmann	325
1.9. Habitus – P. Bourdieu	328
1.10. Język jako narzędzie reifikacji – B. Whorf	329
1.11. Idiom kulturowy – M. Polanyi	334
2. Zasada oznaczania	335
3. Próby ucieczki od kultury jako świadectwo jej alienacji	341
3.1. Interakcjonizm i etnometodologia.....	342
3.2. Niespołeczna i pozakulturowa antropologia	345

3.3. Interpretatywizm w wersji socjologicznej – A. Giddens	349
3.4. Interpretatywizm jako wspólna droga	356
3.5. T. Adorno i A.W. Gouldner kontra pozytywizm	359
3.6. Epistemologia poza kulturą	362
3.7. Nadprodukcja interpretacji	368
3.8. Przekleństwo znaku – R. Barthes	371
3.9. Ekonomia znaków: nieograniczone zasoby ikonosfery – J. Baudrillard	375
3.10. Ekonomia znaków: utopia desemantyzacji.....	380
3.11. Ambiwalentny charakter oferty rynku kultury – imperatyw i pozory wolności.....	383
3.12. <i>Culture jamming</i> – utopia antykonsumpcjonizmu.....	388
3.13. Podsumowanie	390
Rozdział VI	
KULTURA ODDZIELONA OD ŻYCIA SPOŁECZNEGO	
– WYBRANE PRZYKŁADY	396
1. Od autotelizacji obiektów i czynności pierwotnie instrumentalnych do wtórnej naturalizacji: substytucja funkcjonalna	396
2. Ekonomizacja przyrody.....	417
3. Ekspansja marketingowa i zarządzanie totalne	419
4. Człowiek jako obiekt kulturowy	425
5. Teatralizacja życia społecznego i jej szczyble: socjoekonomia spektaklu...	426
6. Racjonalizacja i zarządzanie kulturą.....	428
ZAKOŃCZENIE – ALIENATIONE AD INFINITUM	438
ANEKS.....	463
BIBLIOGRAFIA	469

W książce zastosowano ciągłą numerację przypisów, jednak pełny opis bibliograficzny znajduje się zawsze przy pierwszym wystąpieniu danego tytułu w obrębie rozdziału.